

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060307

DOM
2025-02-11
Stockholm

Mål nr
M 15844-23

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-11-21 i mål nr M 4059-23, se bilaga A

PARTER

Klagande

Samhällsbyggnadsnämnden i Kalmar kommun

Motpart

R.K.

SAKEN

Miljösanktionsavgift för användande av växtskyddsmedel utan tillstånd m.m. på fastigheten X i Kalmar kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom och fastställer Samhällsbyggnadsnämnden i Kalmar kommuns beslut den 26 augusti 2021, dnr SBN 2021/0134, § 155, med endast den ändringen att R.K. ska betala en miljösanktionsavgift på 90 000 kr.

Dok.Id 2151748

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Samhällsbyggnadsnämnden i Kalmar kommun (nämnden) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa nämndens beslut om miljöstraffavgift.

R.K. har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har anfört i huvudsak följande.

Nämnden har utövat tillsyn enligt 26 kap. 3 § tredje stycket miljöbalken. Av 2 kap. 32 § miljötillsynsförordningen (2011:13) framgår att om den kommunala nämnden har det tillsynsansvaret enligt balken har den även tillsynen över de bestämmelser som följer av 14 kap. miljöbalken. Förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel är meddelad med stöd av 14 kap. miljöbalken. Av 2 kap. 52 § nämnda förordning framgår att spridningsutrustning får användas endast om den som använder utrustningen kan visa att den är godkänd av Statens jordbruksverk (Jordbruksverket). Denna tillsyn faller inom kommunens tillsynsansvar. Jordbruksverkets tillsynsansvar enligt 2 kap. 25 § miljötillsynsförordningen avser de som genomför de funktionstester som ligger till grund för ett godkännande av utrustningen. Att det är de kommunala nämnderna som har tillsynen avseende kontroll av spridningsutrustningen framgår av Miljödepartementets promemoria från den 18 juni 2013 om ny bekämpningsmedelsförordning (dnr M 2013/1675/R).

Det framgår av nämndens inspektionsprotokoll att R.K. saknade giltig behörighet att använda växtskyddsmedel i klass 1 och 2 mellan den 1 juni 2020 och den 25 april 2021. Det var först efter nämndens inspektion den 22 april 2021 som R.K. tog kontakt med Jordbruksverket som då meddelade en dispens från kravet på giltigt behörighetsbevis. Att sprutan var funktionstestad framgår av inspektionsrapporten men regelverket kräver ett godkännande från Jordbruksverket, vilket saknades.

R.K. har anfört i huvudsak följande.

Han är medveten om att hans tillstånd för att använda växtskyddsmedel hade gått ut vid tillfället och att han skulle gå en repetitionskurs för att återfå tillståndet.

Coronapandemin pågick då och eftersom han inte ville smitta en allvarligt sjuk nära anhörig vågade han inte genomföra kursen. Han kontaktade Jordbruksverket som gav honom dispens att använda aktuella växtskyddsmedel. Repetitionskursen gick han ett år senare.

Sprutan var funktionstestad vid tillfället, men företaget som hade testat sprutan hade glömt att skicka in testprotokollet till Jordbruksverket. Det fanns däremot ett kontrollmärke på sprutan som visade att den hade testats och godkänts.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Ett växtskyddsmedel som hänförs till klass 2 får endast användas yrkesmässigt och endast av den som har ett sådant användningstillstånd för växtskyddsmedel i klass 1 eller i klass 2 som omfattar den användning som medlet är godkänt för, se 2 kap. 19 § förordningen om bekämpningsmedel. Enligt 2 kap. 52 § samma förordning får utrustning för yrkesmässig spridning av växtskyddsmedel endast användas om den som använder utrustningen kan visa att den är godkänd av Jordbruksverket. För överträdelse av dessa bestämmelser utgår miljöstraffavgift enligt 8 kap. 8 och 12 §§ förordningen (2012:259) om miljöstraffavgifter.

Nämnden har beslutat att R.K. ska betala en miljöstraffavgift för att ha spridit växtskyddsmedel vid 18 tillfällen utan användningstillstånd och för att ha använt sprututrustning som inte varit godkänd av Jordbruksverket. Mark- och miljödomstolen har bedömt att det rör sig om en överträdelse i stället för 18 av skyldigheten att ha ett giltigt användningstillstånd samt bedömt att nämnden inte varit rätt tillsynsmyndighet och därmed inte kunnat besluta om miljöstraffavgift vad gäller användning av icke godkänd sprututrustning.

Användande av växtskyddsmedel utan användningstillstånd

Av nämndens inspektionsrapport framgår att nämnden har kontrollerat R.K.s behörighet att använda växtskyddsmedel och att ett användningstillstånd för aktuella växtskyddsmedel i klass 2 saknades mellan 2020-06-01 och 2021-04-25. R.K. har gjort gällande att han fick dispens av Jordbruksverket för att använda aktuella växtskyddsmedel, men har inte förklarat vilken tidsperiod som dispensen avsåg. I inspektionsrapporten anges att R.K. har ansökt och fått ett nytt användningstillstånd beviljat av Jordbruksverket för perioden 2021-04-16–2022-05-31. Det innebär att det saknats ett giltigt användningstillstånd under den period som nämnden gjort gällande, dock med undantag för den oklarhet som råder i fråga om perioden 2021-04-16–2021-04-25.

Av den sprutjournal som R.K. har fört framgår att han har spridit växtskyddsmedel vid de tillfällen som nämnden har gjort gällande, med undantag för tillfället den 11 januari 2021 som inte återfinns i journalen. Någon miljöstraffsavgift ska därför inte tas ut för detta tillfälle. Inte heller för spridningen den 20 april 2021 ska straffsavgift utgå, eftersom det tillfället infaller under den period för vilken det är oklart om ett nytt användningstillstånd gällde. Mark- och miljööverdomstolen anser att nämnden visat att R.K. inte haft ett giltigt användningstillstånd för de resterande 16 tillfällen då han själv uppgivit att han spridit växtskyddsmedel som tillhör klass 2.

Enligt 8 kap. 8 § förordningen om miljöstraffsavgifter ska en miljöstraffsavgift betalas med 5 000 kronor för en överträdelse av 2 kap. 19 § förordningen om bekämpningsmedel genom att använda ett växtskyddsmedel som hänförs till klass 2 utan ett sådant användningstillstånd som omfattar den användning som medlet är godkänt för. Mark- och miljööverdomstolen anser, till skillnad från mark- och miljööverdomstolen, att bestämmelsen innebär att en miljöstraffsavgift ska tas ut för varje användningstillfälle (jfr bl.a. rättsfallen MÖD 2004:78 och MÖD 2017:59).

Användning av icke godkänd spridningsutrustning

Det är tillsynsmyndigheten som enligt 30 kap. 3 § miljöbalken beslutar om miljöstraffavgift. Inom kommunen är det den eller de nämnder som fullmäktige bestämmer som utövar tillsynen av miljö- och hälsoskyddet enligt 9 kap. miljöbalken, dock inte avseende tillståndspliktiga verksamheter, se 26 kap. 3 § tredje stycket miljöbalken. Om den kommunala nämnden har ansvar för tillsynen över en viss verksamhet enligt 26 kap. 3 § tredje stycket miljöbalken, ansvarar nämnden också för tillsynen över verksamheten när det gäller bestämmelserna i 14 kap. miljöbalken, se 2 kap. 32 § miljötillsynsförordningen. De bestämmelser i förordningen om bekämpningsmedel som är aktuella i målet är meddelade med stöd av bemyndigande i 14 kap. 8 § miljöbalken.

R.K. bedriver en icke-tillståndspliktig odlingsverksamhet inom vilken växtskyddsmedel används. Det innebär att tillsynen över verksamheten och hanteringen av kemiska produkter i verksamheten utövas av den kommunala nämnden. Jordbruksverkets tillsynsansvar avser i stället tillsynen i fråga om *kontroll av utrustning* som är avsedd att användas yrkesmässigt för spridning av växtskyddsmedel enligt förordningen om bekämpningsmedel, dvs. tillsyn av funktionstestverksamheten, se 2 kap. 25 § miljötillsynsförordningen. Den kommunala nämnden är därmed rätt tillsynsmyndighet i fråga om efterlevnaden av 2 kap. 52 § förordningen om bekämpningsmedel och har rätt att besluta om miljöstraffavgift vid överträdelse av den bestämmelsen.

Nämnden har visat att R.K. använt spridningsutrustning som inte var godkänd av Jordbruksverket. Att utrustningen var funktionstestad är inte tillräckligt, utan det krävs även att Jordbruksverket godkänt utrustningen. Enligt 8 kap. 12 § förordningen om miljöstraffavgifter ska en miljöstraffavgift betalas med 10 000 kr i ett sådant fall. Nämnden har alltså haft rätt att besluta om den aktuella miljöstraffavgiften.

Sammanfattning

Eftersom nämnden har visat att R.K. utan användningstillstånd spridit växtskyddsmedel hänförligt till klass 2 vid 16 tillfällen och använt utrustning för spridningen utan att kunna visa att utrustningen var godkänd av Jordbruksverket, ska han betala en miljöstraffavgift på sammanlagt 90 000 kr.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Malin Wik, Petra Bergman och Katarina Welin, referent, samt tf. hovrättsassessorn Anna Lundgren.

Föredragande har varit Harry Hodzic.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-11-21
meddelad i
Växjö

Mål nr M 4059-23

PARTER

Klagande

R.K.

Motpart

Kalmar kommun, Samhällsbyggnadsnämnden

ÖVERKLAGAT BESLUT

Samhällsbyggnadsnämnden i Kalmar kommuns beslut den 26 augusti 2021 i ärende nr SBN 2021/0134, se bilaga 1

SAKEN

Miljösanktionsavgift, fastigheten X i Kalmar kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ändrar Samhällsbyggnadsnämnden i Kalmar kommuns

beslut av den 26 augusti 2021 i ärende nr SBN 2021/0134 på så sätt att R.K. endast ska betala miljösanktionsavgift med 5 000 kronor enligt

8 kap. 8 § förordning (2012:259) om miljösanktionsavgifter.

BAKGRUND

Samhällsbyggnadsnämnden i Kalmars kommun (nämnden) beslutade den 26 augusti 2021 att R.K. ska betala en miljöstraffavgift på 100 000 kronor.

Nämndens beslut har nu överklagats till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

R.K. har yrkat att nämndens beslut upphävs. Till stöd för sitt yrkande har han huvudsakligen framfört följande.

Han har försökt att förnya sitt användningstillstånd men på grund av privata händelser och corona har det varit svårt. Alla de möjligheterna var dessutom digitala eller på distans. Han ringde till Jordbruksverket och försökte få dispens men misslyckades. Ekonomin har även varit dålig på grund av torkan i flera år. Han har under 2022 gjort de kursrepetitioner som krävdes och har erhållit sitt tillstånd.

Angående sprutan testades den i maj 2020 och godkändes av Arvidsons Spritservice med en markering. Jordbruksverket fick testprotokollet senare. R.K. gick i god tro att sprutan var godkänd.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 30 kap. 2 § miljöbalken ska miljöstraffavgift tas ut även om överträdelsen inte har skett uppsåtligt eller av oaktsamhet.

Statens jordbruksverk har enligt 2 kap. 25 § miljötillsynsförordningen (2011:13) ansvar för tillsynen i fråga om kontroll av utrustning som är avsedd att användas yrkesmässigt för spridning av växtskyddsmedel enligt förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel.

Tillämpliga bestämmelser framgår i övrigt av det överklagade beslutet.

Domstolen prövning

Frågan domstolen har att ta ställning till är om nämnden haft fog att besluta om att R.K. ska betala miljöstraffavgift på sammanlagt 100 000 kronor enligt 8 kap. 12 § och 8 kap. 8 § förordning (2012:259) om miljöstraffavgifter.

Användande av icke godkänd utrustning

Enligt 8 kap. 12 § förordning om miljöstraffavgifter ska den som har använt utrustning för spridning av växtskyddsmedel utan att kunna visa att utrustningen är godkänd av Statens jordbruksverk betala 10 000 kronor i miljöstraffavgift. För att miljöstraffavgiften ska utgå krävs det att en överträdelse av 2 kap. 52 § förordning om bekämpningsmedel har skett. Nämnden har i sitt tillsynsärende noterat att R.K. har använt en sådan icke godkänd utrustning vid 31 tillfällen.

Det får anses klarlagt att den utrustning R.K. har använt inte har varit godkänd av Jordbruksverket. R.K. har yrkat att han var i god tro att utrustningen var godkänd. Miljöstraffavgift ska enligt miljöbalken tas ut även om överträdelsen inte har skett uppsåtligt eller av oaktsamhet. Att R.K. varit i god tro att utrustningen varit godkänd påverkar därför inte domstolens bedömning.

Det är tillsynsmyndigheten som beslutar om miljöstraffavgift enligt 30 kap. 3 § miljöbalken. Enligt miljötillsynsförordningen är det Statens jordbruksverk som har ansvar för tillsynen i fråga om kontroll av utrustning som är avsedd att användas yrkesmässigt för spridning av växtskyddsmedel enligt förordning om bekämpningsmedel.

Det framkommer ingen möjlighet att delegera Statens jordbruksverks tillsynsansvar till kommunerna av miljötillsynsförordningen. Det framgår inte heller av Kalmar kommuns delegationsordning att nämnden är befogade att utöva tillsyn för kontroll av utrustning för yrkesmässig spridning av växtskyddsmedel.

Mark- och miljödomstolen gör bedömningen att nämnden inte haft fog att ta ut miljöstraffavgift enligt 8 kap. 12 § förordning om miljöstraffavgifter eftersom de inte är rätt tillsynsmyndighet. Miljöstraffavgiften på 10 000 kronor som avser användning av icke godkänd utrustning för spridning av växtskyddsmedel ska därför inte utgå.

Användande av växtskyddsmedel utan användningstillstånd

Av 8 kap. 8 § förordning om miljöstraffavgifter följer att en miljöstraffavgift på 5 000 kronor ska utgå för en överträdelse av 2 kap. 19 § förordningen om bekämpningsmedel genom att använda ett växtskyddsmedel som hänförs till klass 2 utan ett giltigt användningstillstånd.

Av utredningen i målet framgår det att R.K. har saknat ett giltigt användningstillstånd för användning av växtskyddsmedel som hänförs till klass 2 mellan den 31 maj 2020 och den 26 april 2021. Av nämndens tjänsteskrivelse framgår det att R.K. har använt växtskyddsmedel som hänförs till klass 2 vid 18 tillfällen mellan den 7 juni 2020 och den 20 april 2021. Majoriteten av gångerna R.K. använde växtskyddsmedel i klass 2 var i nära anslutning till varandra och de 18 gångerna är fördelade över 7 månader. Nämnden beslutade att ta ut en miljöstraffavgift på sammanlagt 90 000 kronor för de 18 gångerna R.K. använde växtskyddsmedlet utan användningstillstånd.

Mark- och miljödomstolen instämmer med nämnden att förutsättningarna är uppfyllda för att ta ut straffavgift för användande av växtskyddsmedel som hänför sig till klass 2 utan användningstillstånd. Det domstolen har att ta ställning till är om det ska ses som en överträdelse eller flera överträdelser.

Mark- och miljödomstolen noterar att nämnden endast har meddelat ett beslut om miljöstraffavgift för användande av växtskyddsmedel som hänför sig till klass 2 utan användningstillstånd. R.K. har enligt mark- och miljödomstolens uppfattning fortsatt sin vanliga verksamhet, vilket inkluderar användandet av växtskyddsmedel som hänför sig till klass 2, under den tiden han saknade

användningstillstånd. Fortsättandet av användningen av växtskyddsmedlet utan ett användningstillstånd utgör enligt mark- och miljödomstolen en överträdelse. Mark- och miljödomstolens bedömning är därför att det endast har skett en överträdelse av och att en miljöstraffavgift på 5 000 kronor ska utgå.

Mark- och miljödomstolen anser inte att omständigheterna i målet är sådana att det skulle vara oskäligt att ta ut miljöstraffavgiften enligt 30 kap. 2 § andra stycket miljöbalken.

Sammanfattning och slutsats

Sammanfattningsvis finner mark- och miljödomstolen att nämnden inte har haft fog att besluta om miljöstraffavgift för överträdelse av 2 kap. 52 § förordningen om bekämpningsmedel enligt 8 kap. 12 § förordning om miljöstraffavgifter rörande icke godkänd utrustning då de inte är tillsynsmyndighet enligt miljötillsynsförordningen. Miljöstraffavgiften på 10 000 kronor för den delen ska därför inte utgå.

Vidare finner mark- och miljödomstolen att det endast har skett en överträdelse av 2 kap. 19 § förordningen om bekämpningsmedel beträffande användningen av växtskyddsmedel, vilket medför en miljöstraffavgift på 5 000 kronor enligt 8 kap. 8 § förordning om miljöstraffavgifter.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 12 december 2023.

Marie Gerrevall

Viktor Forsell

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Marie Gerrevall, ordförande, och tekniska rådet Viktor Forsell. Föredragande har varit beredningsjuristen Erika Duhlbo.